

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 161/2011-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. augusta 2011 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudcov Milana Ľalíka a Marianny Mochnáčovej prerokoval sťažnosť Š. B., D., zastúpeného advokátom JUDr. M. P., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cbs 71/03 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Š. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cbs 71/03 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cbs 71/03 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Š. B. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré j e Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Š. B. priznáva náhradu trov konania v sume 303,31 € (slovom tristotri eur a tridsaťjeden centov), ktoré j e Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. P. do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

5. V prevyšujúcej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. I. ÚS 179/2011-16 z 27. apríla 2011 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Š. B. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cbs 71/03.

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 13. júna 2003 na krajskom súde ako vecne príslušnom súde prvého stupňa žalobu, ktorou sa domáhal ochrany proti nekalej súťaži, konkrétne proti klamlivému označeniu tovarov a služieb a ktorou zároveň žiadal priznať primerané zadosťučinenie v sume 58 949,17 €. Do podania ústavnej sťažnosti nebolo v predmetnej veci právoplatne rozhodnuté, a to napriek podanej sťažnosti na prietahy zo strany sťažovateľa. Sťažovateľ porušenie označených základných práv podľa ústavy

a dohovoru videl predovšetkým v neefektívnej činnosti krajského súdu, v dôsledku ktorej celková doba konania na prvom stupni presiahla sedem rokov.

3. Sťažovateľ k priebehu konania uviedol, že krajský súd bezprostredne po podaní žalobného návrhu postupoval vo veci aktívne, keď v období počnúc 10. februárom 2004 uskutočnil pre účely prejednávania veci viacero pojednávaní a 17. marca 2005 vyhlásil meritórny rozsudok. Na základe odvolania oboch účastníkov konania však Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako odvolací súd uznesením sp. zn. 1 Obo 338/2005 z 28. júna 2007 zrušil rozsudok krajského súdu zo 17. marca 2005 z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti a vrátil vec na ďalšie konanie. Krajský súd následne vo veci rozhodol rozsudkom z 10. apríla 2008. Po odvolaní sťažovateľa najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Obo 122/2009 z 15. decembra 2009 opätovne zrušil rozsudok krajského súdu z 10. apríla 2008 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Po druhom zrušujúcom uznesení najvyššieho súdu krajský súd na pojednávaní 16. septembra 2010 rozhodol o jeho odročení z toho dôvodu, že pre rozhodnutie vo veci je potrebné, aby sa súd oboznámil so súvisiacim trestným spisom vedeným na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 2 T 26/2006.

4. Sťažovateľ s poukazom na opísaný priebeh konania vytýka krajskému súdu neefektívnu činnosť, ktorá mala za následok, že rozsudky krajského súdu boli opakovane v odvolacom konaní zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Sťažovateľ zvlášť zdôrazňuje tú skutočnosť, že krajský súd rozhodol, že je potrebné sa oboznámiť so súvisiacim trestným spisom až na pojednávaní 16. septembra 2010, teda až po siedmich rokoch prebiehajúceho konania a po dvoch meritórnych rozsudkoch, čo podľa názoru sťažovateľa svedčí o pokračujúcej nesústredenej činnosti krajského súdu a spôsobuje ďalšie zbytočné prietahy.

5. Sťažovateľ sa preto domáha, aby ústavný súd vyslovil, že jeho základné právo garantované čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v označenom konaní porušené bolo, krajskému súdu prikázal konať bez zbytočných prietahov a zaplatiť mu finančné zadosťučinenie v sume 4 500 € a náhradu trov konania v sume 303,31 € k rukám jeho advokáta.

6. Pri odôvodňovaní požadovaného finančného zadost'učinenia s'ťažovateľ poukázal na to, že ochrana pred nekalou súťažou, ktorej sa v predmetom súdnom konaní domáha, musí byť vzhľadom na jej pretrvávajúce negatívne následky osobitne efektívna a promptná, čo sa v danom prípade nestalo, a preto sa v dôsledku dlhotrvajúceho súdneho konania nachádza v stave právnej neistoty.

7. Podpredseda krajského súdu vo vyjadrení k s'ťažnosti z 30. mája 2011 zhrnul doterajší priebeh konania a konštatoval, že s prihliadnutím na množstvo vecí v súdnom oddelení a ich náročnosti bolo vo veci konané plynulo a konajúcim senátom neboli spôsobené priet'ahy.

8. V súlade so súhlasom účastníkov konania ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti s'ťažnosti dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práva podľa označených článkov ústavy a dohovoru. Prerokovanie s'ťažnosti na ústnom pojednávaní vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou základného práva, ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie veci (napr. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03, I. ÚS 255/08).

9. Vo vzťahu k namietaným základným právam podľa ústavy a dohovoru ústavný súd v prvom rade konštatuje, že pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 28/01, I. ÚS 257/08). Ako ďalej z judikatúry ústavného súdu vyplýva, nemožno primeranosť dĺžky civilného konania vyjadriť numericky, v zmysle určenia lehoty jej trvania, ktorú je vždy potrebné považovať za primeranú a ktorej prekročenie by bez ďalšieho značilo neprimeranosť doby občianskeho konania s následkami v podobe porušenia označených základných práv. Primeranosť dĺžky civilného konania je potrebné skúmať a preverovať v každom prípade jednotlivo vo svetle konkrétnych okolností

prerokovávanej veci. V tejto súvislosti už bol v judikatúre ústavného súdu i v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva pomenovaný celý rad kritérií, podľa ktorých možno posudzovať primeranosť dĺžky konania s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu. Ide o charakter prerokovávanej veci, teda hlavne o jej skutkovú a právnu zložitnosť, závažnosť, rozsiahlosť či obťažnosť dokazovania, ďalej o spôsob správania účastníkov a súdu v priebehu konania, o posúdenie prípadných osobitných okolností, ktoré môžu spôsobiť prietahy v konaní, a tiež o to, čo bolo pri prerokovávaní veci pre sťažovateľa v hre, resp. aký malo konanie pre neho význam (porov. napr. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva *Philis proti Grécku*, 1997, *Pélissier a Sassi proti Francúzsku*, 1999, I. ÚS 257/08, I. ÚS 413/08 alebo I. ÚS 322/2010). Pri zvážení už uvedených kritérií je ústavný súd toho názoru, že sporná záležitosť sťažovateľa nebola v primeranej lehote prerokovaná a najmä právoplatne skončená.

10. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd síce konštatuje, že predmetná vec sa po právnej a skutkovej stránke javí zložitejšou, avšak zároveň podotýka, že ani charakter prerokovávanej veci neodôvodňoval nutnosť konať o sťažovateľovej žalobe tak neprimerane dlhú dobu. Taktiež proces dokazovania v danej veci nevykazoval rysy výnimočnosti spôsobujúcej potrebu viesť civilné konanie po dobu dlhšiu, ako je obvyklé. Preto nemožno tolerovať, aby zatiaľ len v jednom štádiu konania (pred krajským súdom) bola dĺžka konania viac ako 7 rokov, a to bez ohľadu na celkový rozsah nevybavenej súdnej agendy na krajskom súde zapríčinennej nižším či nedostatočným počtom sudcov a podobne.

11. Ústavný súd zdôrazňuje, že občianske súdne konanie, ktoré bez meritórneho právoplatného rozhodnutia trvá tak dlho, ako je to v danej veci, možno už len na základe celkovej dĺžky jeho trvania považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj keď podľa zistení ústavného súdu postup krajského súdu v namietanom konaní nevykazoval znaky dlhšej nečinnosti, na druhej strane je však potrebné konštatovať, že bol poznačený veľkou neefektívnosťou, čo možno vyvodiť z toho, že meritórne rozhodnutia krajského súdu museli byť až dvakrát v odvolacom konaní zrušené a vec bola zakaždým krajskému súdu vrátená na ďalšie konanie. Ústavný súd konštatuje, že v dôsledku uvedených najvyšším súdom zistených pochybení krajského súdu a nutnosti ich

následnej korekcie v odvolacom konaní došlo k značnému predĺženiu priebehu napadnutého konania. V priebehu celého konania tak krajský súd nepostupoval v konaní dôsledne, neorganizoval svoju prácu tak, aby v čo najkratšej dobe vykonal dokazovanie a ďalšie relevantné úkony potrebné na rozhodnutie vo veci samej.

12. K zbytočným prieťahom v súdnom konaní môže teda dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu (senátu), ale aj takou jeho neefektívnou činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, čiže k právoplatnému rozhodnutiu vo veci. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nestačí, aby súd vec len prerokoval alebo vykonal a vykonával rôzne procesné úkony (bez ohľadu na ich počet), ale je potrebné, aby vec právoplatne skončil.

13. Vo vzťahu k námietkam sťažovateľa o nepotrebnosti a neefektívnosti rozhodnutia krajského súdu o oboznámení sa so súvisiacim trestným spisom vedeným na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 2 T 26/2006 je ústavný súd zdržanlivý. Akékoľvek vyjadrenie ústavného súdu by bolo predčasné, keďže vec na krajskom súde nie je rozhodnutá a prvotne prislúcha krajskému súde, aby vykonával a následne vyhodnocoval dôkazy z hľadiska ich významu pre rozhodnutie vo veci samej.

14. Pri posudzovaní správania sťažovateľa v priebehu konania ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ neprispel k predĺženiu konania.

15. Ústavný súd rovnako s ohľadom na už uvedené kritériá posudzoval existenciu prípadných osobitných okolností, ktoré mohli spôsobiť prieťahy v konaní, a uzavrel, že ani k týmto v konaní nedošlo. Napokon vzal ústavný súd do úvahy potrebu zistenia toho, čo bolo pre sťažovateľa v hre. V danom prípade išlo o ochranu pred nekalosúťažným konaním, ktoré ovplyvňuje zdroj príjmu sťažovateľa, a preto právom žiadal o urýchlené skončenie veci a nastolenie právnej istoty.

16. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a predovšetkým na celkovú dĺžku konania ústavný súd v bode 1 výroku nálezu vyslovil, že krajský súd v prerokovávanej veci porušil základné právo sťažovateľa konať bez zbytočných prieťahov a skončiť vec v primeranej dobe v zmysle uvedeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sa namieta.

17. V nadväznosti na prvý bod výroku nálezu a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal krajskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Ústavný súd dospel k záveru, že iba konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľa. Vzhľadom na okolnosti prípadu, povahu veci a celkovú dĺžku konania ústavný súd považuje v danom prípade sumu 2 000 € za zodpovedajúcu primeranému finančnému zadosťučineniu sťažovateľa za ujmu, ktorú zatiaľ utrpel. Riadil sa pritom jednak judikatúrou ústavného súdu i judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, ale aj úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie nemajetkovej ujmy, teda určitá satisfakcia za existujúci stav právnej neistoty, čo sa týka výsledku súdneho sporu zapríčineného výlučne súdom, a nie reparácia žalovaného nároku, o ktorom bude rozhodovať všeobecný súd. Preto žiadosti o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 4 500 € nemohol absolútne vyhovieť.

19. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

20. Napokon ústavný súd rozhodol o náhrade trov konania úspešného sťažovateľa. S poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 303,31 €, tak ako ju sťažovateľ v sťažnosti požadoval a vyčíslil (2 úkony právnej pomoci v roku 2010, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti, po 120,23 € a 2 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 7,21 € + 48,43 € DPH). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

21. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. augusta 2011